

ECOUL

Organ independent
Apare Miercuria și Sâmbăta

DIRECTOR:
CONST. I. ȘTEFĂNESCU

ABONAMENTE: Pe un an 400 Lei, pe 6 luni 200 lei,
pe 3 luni 125 lei. Pentru bănci, instituții particulare
și de stat 1000 Lei anual.
In streintate dublu.

Lei 3

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
ORADEA, Hotel „RIMANOȚI“

Lei 3

Anunțuri și reclame
după tarif

Procesul optanților

În ziua de 10 Martie, s'a desbătut în fața Societății Națunilor, pentru a treia oară așa numitul proces al optanților maghiari, care de fapt nu este de cât un mijloc de agitație politică al vecinilor noștri, enervați de faptul, că, sorții războiului din 1914—1918, nu le-au căzut lor favorabili. Dreptatea istorică și voința neînfrântă a popoarelor a vrut altfel, însă încăpățănarea conților maghiari, nu le permite să vadă că realitatea lucrurilor, este cu totul alta.

După cum se știe, în Septembrie 1927, Societatea Națunilor a recunoscut complet că, dreptatea, este de partea României, adică a recunoscut, că România n'a expropriat numai pe magnații unguri de moșii, ci pe toți proprietarii fără deosebire. România tratând pe magnații unguri în același fel, ca și pe proprii ei cetățeni, a dat dovadă de un simț de dreptate perfect. Acest lucru deși recunoscut de Consiliul dela Geneva în Sept. 1927, nu a fost primit de Ungaria conților Apponi, Bethlen et. co. Procesul a căpătat o amănare, în care România, și Ungaria, conform avizului dat de Consiliul suprem, urmau să se înțeleagă între ele. România, care recunoscuse decizia Consiliului, a propus Ungariei să l dea ceva bani, din sumele, ce Ungaria datorează României, ca despăgubire de război. Ungaria nu numai că n'a primit propunerea României dar, a negat că datorează bani — despăgubiri de război.

În această situație, cele două state s'au prezentat neîmpăcate la proces.

România, a declarat prin gura dlui N. Titulescu, ilustrul flu al ei și mândria românilor din toată lumea, că odată, ce a acceptat decizia dată de Consiliu în Sept. 1927, nu mai are nimica de cerut.

Ungaria, însă, prin gura meșteră a bătrânului Apponi, a înșirat din nou cunoscutele motive și considerațiuni, teoretice, pe cari nici o ra-

țiune justă și cinstită nu se poate rezema. Ungurii cer pur și simplu, privilegiu, adică, ei fac, ceiaze au făcut todeauna: Ei cer pentru dănsii. ceea ce niciodată n'a recunoscut ei altora, ba și mai mult, nici chiar propriilor lor cetățeni. Proba cea mai mare o formează faptul, că, guvernul d-lui Bethlen, a expropriat pe contele Károlyi pentru motive politice.

Spre marea ulmire generală probabil și a unguirilor Consiliul Soc. Națunilor, a dat o nouă decizie, hotărând: a trimite procesul optanților, la așa numitul Tribunal mixt de arbitraj din Paris.

Firește că, România n'a putut primi această nouă hotărâre, care, ar însemna să provoace în țara noastră cea mai dezastruoasă revoluție: Să se ia pământul înapoi dela țărani, sau să fie obligați a plăti dlor optanți-conți, cine știe câte miliarde de lei, căci vezi doamne, aceștia fac pânea, armata; ei dau dările, ei fac drumurile și tot ce este pe lume!...

Suveranitatea națională a României, nu poate permite nimănui să se amestece în chestiunile ei interne. Regele Ferdinand, a risplătit jertfa de sânge și averi a poporului român de țărani, și a celor de alte naționalități chiar, unguri, sași, șvabi, cu o nobilă dărnicie îndreptând o mare și sălbatecă nedreptate socială: Acela ca țărani să fie numai robi și iloiți ai marilor proprietari de moșii și păduri, cari nu mai departe decât de pe la 1850 s'au făcut stăpâni cu puterea împăraților dela Viena, pe pământul, care a fost făcut de Dumnezeu pentru toate ființele de pe el.

Pământul celor 350 magnați, numiți și optanți, pentru a fugit din țară, este în mâinile zdravene ale țărănilor noștri, cetățeni liberi ai României-Mar. Poftescă domnii l'ia, dacă au putere! Țăranii l'așteaptă cu ... plăcere!...

Vornicul B.

Atentatul împotriva lui Pamfil Șeicaru Intemeierea unui „grup de ordine morală“

Afară de ziaristi din întreaga țară, solidarizați din primul moment, cu cel care a avut curajul să ridice vălul unei vieți de pe cingine morală, ce tindea să se infiltreze și în clasa burgheziei noastre; zilnic, intelectualii de toate categoriile, oameni politici, negustori mari și mici, industriași, meseriași și muncitori, în săși manifesteze simpatia pentru Pamfil Șeicaru, înfierând în același timp cu tărie odiosul atentat săvârșit de scârnavul pederast ciocoiesc și, îmbărbătându-l pe Șeicaru să ducă lupta și mai departe pentru însănătoșirea moravurilor îl asigură cu toții de un devotament necondiționat.

PAMFIL ȘEICARU

Iar ca un răspuns categoric la asemenea atentate împotriva scrisului și pentru ca imoralii de toate soiurile să fie puși la locul lor, cunoscutul deputat de R.-Sărat, Ionel Lupescu a trimis directorului CURENTULUI următoarea scrisoare, pe care o reproducem, adăruind cu întreg personalul nostru redacțional și administrativ și cu toți amicii noștri devotați, la acel grup, pe care îl propune dl. Lupescu.

SCRISORILE DLUI DEPUTAT LUPESCU Iubite Pamfil.

„Fiind lipsă de câteva zile din București, abia acum am aflat că ai fost victima unui laș și ignobil atentat. Era firesc ca neobișnuitul tău curaj de a spune lucrurilor pe nume și de a crea un curent de împropățare morală a vieții românești, era firesc zic să te aducă aici.

Tu ai crezut în eficacitatea scrisului și în lungile noastre convorbiri mi-ai combătut cu înverșunare credința mea în eficacitatea sancțiunilor personale

Chiar dacă și astăzi te-ai

înverșuna să aperi aceiași părere a utilității, a eficacității scrisului, eu rămân tot la părerea mea pe care regretatul incident mi-o confirmă.

Se dovedește că păcătoșii și, toți detracții nu numai că sunt solidari dar au început să schițeze gesturi ofensive, adăugând depravărel, și provocarea directă pentru o intimidă.

Domnișorii aceștia își închipuiesc că țara românească, și mai ales Capitala, este un sat fără câini, iar vicii oricât ar fi de nerușinat poate constitui un privilegiu.

Sunt însă cu mult mai mulți oameni de ispravă decât haimanalele până mai ieri întovărășite cu diverși Găetani. Acești oameni de treabă și care nu vor altceva decât să impie în drepturi cuviința și omenia s'au hotărât să se constituie în grup, să-și fixeze o anumită disciplină și să sancționeze direct și ceva mai simțitor decât cu scrisul, pe toți trăzii eroi ai ultimelor scandaluri publice. Nu înțelegem ca familiile oamenilor de treabă să fie mereu amenințate de cunoscuta ceată, precizată cu prilejul stupefianțelor.

Au devenit îndrăzneți? Profită de răbdarea noastră? Ce au căutat au găsit. Ne constituim în grup de ordine morală și de pază a oamenilor de treabă amenințați de derbedei.

Ingăduie-mi ca toate adeviziunile să se trimeată la ziarul tău pe adresa mea, și fii sigur că în mai puțin timp decât își imaginează diverșii fanți ai tutulor vicilor, grupul nostru îi va face pașnici și inofensivi.

Personal sunt cunoscut ca un om ce am cusurul de a mă ține d- cuvânt. Muțumindu-ți pentru ospitalitate și urându-ți grabnică însănătoșire, rămân al tău prieten devotat. IONEL LUPESCU Deputat de R.-Sărat

Temeri nejustificate

Într'o foaie locală, a apărut în ultimul ei număr un articol intitulat: „Ardealul dă faliment“.

Autorul articolului, după ce arată apogeul atins de criza economică și financiară în provincia noastră, remarcând nepăsarea condamnată a factorilor responsabili dela conducerea trebilor obștești, cari n'au sprijinit viața economică a Ardealului cu credite etline și n'au orientat-o pe făgașul ei firesc, spune între altele: „și vedem spre mirarea noastră, acum după 10 ani dela unire, că financiarmente Ardealul se orientează tot spre Budapesta“.

Iar, ca o concluzie a celor înregistrate în citatul articol, autorul conchide:

„Starea aceasta bolnăvicioasă are două laturi dezastruoase: Ardealul va fi în curând sugrumat și din punct de vedere național și nu cred că este salutară apropierea financiară între Ungaria și Ardeal“.

Cine cunoaște bine istoria Ardealului, cetind aceste negre proceroci, în cari se scotează viitorul instituțiilor financiare române ardeleni, se va îndoi de seriozitatea cunoștințelor economico-financiare ale autorului în chestiune.

Dacă timp de 1000 de ani unguirii, n'au reușit decât... să înrădăcineze și mai mult conștiința națională în sufletul Poporului Român și cu toate prigonirile, instituțiile bancare românești din Ardeal nu numai că, au rezistat orcăror atentate îndreptate împotriva lor, însă, dăinuiesc și astăzi, cum este banca „Albina“ dela Sibiu, „Victoria“ dela Arad etc., cum să ne închipuim măcar, că, instituții solide economico-financiare, cu organizații ideale, chiar dacă sunt în relațiuni de afaceri, — cu unguirii și oricare alt neam de oameni, dar în nici un caz nu gravitează la Pesta, — „Ardealul va fi în curând sugrumat și din punct de vedere național“ etc., etc....

O astfel de greșită părere, n'au avut-o nici chiar unguirii despre viața economică-financiară românească a Ardealului, nici în vremile de băjenie, cum vom dovedi prin scrisul lor autorizat.

În consecință, vom reproduce din „Ecolul“ dela 28 Septembrie 1927, numai un pasaj din „Aventura dela Bistrița“ (Traducere din revista „Uj Idok“ Nr. 12 din 6 octombrie 1907, de Sever Chițulescu), spre a se vedea ce scriau unguirii, chiar acum 20 de ani, despre viața economico-financiară românească din Ardeal:

„Și adevărat, că este cum nu se poate mai rușinos pentru noi — scria în menționata revistă maghiară un apreciat economist — renumele infricosător ce a putut

să capete „Albina“ (sau în părțile de sus ale Ungariei, „Tatra“), în comparație cu instituțiile noastre și cum au ajuns în gura opiniei publice aceste instituții naționale românești, de când, instituțiile financiare ungare mai bogate și mai tari, lăncezesc, și despre cari, nu se poate auzi nimic, fiindcă afară de interesele lor proprii, nu se mai ocupă cu nimic altceva“.

Atari exemple, am putea cita astfel într'una.

Și atunci, de unde, teama că, românii ardeleni — cari de fapt n'au cine-știe-ce legături bancare, industriale și comerciale cu Pesta, — vor fi sugrumați în curând și din punct de vedere național?...

Mai economiceste ce am fost legați românii din Vechiul Regat de Germania, până la Război și, cu toți cei câțiva filogermani cari deveniseră ca atare datorită altor influenți, — culturale, de pildă — atunci, când, Poporul Român a trebuit să-și afirme latinitatea sa, obârșia lui sănătoasă, de ce s'a ridicat până la unu și-a luptat, putem spune: cu pumnul împotriva mașinării ingenioase nemțești?...

Vlaga ineputabilă a poporului nostru, cu nici un fel de legături economico-financiare, nu se poate amorți și chiar dacă am admite posibilă prin imposibil — numai așa de dragul acelor pesimiști cari întrevăd „sugrumarea Ardealului și din punct de vedere național“ — o apropiere economico-financiară, între noi și unguirii; românii ardeleni, cari îi cunosc prea bine pe foștii lor împilatori, sunt în tot cazul, mult mai prevăzători decât toți economiștii depe glob.

Poate autorul, a confundat cumva o bancă „anglo-maghiară“ din localitate, care și-a augmentat capitalul cu lire sterline prin intermediul Buda-Pestei, cum și sumedenia de bănci și întreprinderi economice pretinse naționalizate, — dar cari, lucrează sub directă conducere a Pestei, — drept instituții românești...

Nu, stimate domn economist cu visuri negre, întreprinderile veritabile românești, în nici un caz nu se vor îndrepta spre Pesta ca să fie salvate... și astfel dormi liniștit, că, Ardealul nu va fi sugrumat nici când și sub raport național!...

Const. I. Ștefănescu

„ECOUL“ caută corespondenți în fiecare comună din județul Bihor.

Doritorii a se angaja, rugăm a ne trimite o corespondență de probă.

FOIȚA „ECOULUI“

PUTEREA MORALĂ A ROMÂNIEI ÎN 1916-1918

Conferință ținută în ziua de 11 Martie 1928, în sala de festivități a Primăriei Orașului de COLONEL BENGIU

Încă înainte de războiul cel mare, popoarele se pregăteau, să facă războiul, nu cu un număr restrâns de elemente, respectiv armata, ci cu nația întreagă.

Războiul cel mare al popoarelor, din 1914—1918, ne-a arătat încă o dată mai mult, necesitatea pregătirii întregii națiuni, pentru rezolvirea conflictelor ce se ivesc.

Rezultatele obținute pe câmpul de bătaie sunt totalul sfortărilor individuale și unanime, nota generală de capacitate a poporului și dreptul la viață în mijlocul celorlalte națiuni.

În angrenajul acesta fiecare individ, trebuie să pomească la drum cu convingerea că el este o parte activă și inteligentă a grupului căruia aparține, și că urmează să lucreze pentru un interes general; iar colectivitatea, grupul va trebui să-l folosească după aptitudinile sale.

S'ar părea pe baza formulei ce am exprimat, că nația trebuie să

se prezinte așa dar ca un mecanism cu multe surubele, căruia dacă-i asigurăm la timp o bună funcționare tehnică — organizare, armament, pregătirea teritoriului, administrație, — evitând fricțiuni și asigurându-i transmisiunea mișcărilor, vom obține neapărat, ceiaze urmărim: isbânda și toșu nu este așa.

Recunoaștem că s'a creiat un corp suplu și viguros dar îi lipsește ceva: însuflețirea. Aceasta nu se poate obține decât prin încordarea puternică a resorturilor misterioase sufletești, prin elasticitatea căroră se va putea multiplica, numai celelalte forțe, în momentul deslănțuirii acțiunii.

Însuflețirea aceasta, încordarea puternică a resorturilor misterioase sufletești ne dă puterea morală, a unei națiuni și a unei armate, și mai ales a unei armate; fiindcă ea este exponentul prim al Puterii Morale.

Prin încordarea coardei suflete-

tului vom obține gama virtuților ostășești; a virtuților, care trebuie să încunune, mai ales, fruntea ostașilor, ca o diademă de pietre prețioase.

Vedeți dar doamnelor și domnilor, că pregătirea unei națiuni și a unei armate este acțiunea cea mai delicată și cea mai grea.

Cine a înțeles aceasta înainte de războiul cel mare și cine a prețuit în mod deosebit faptul, Puterea Morală, acela a isbândit.

În categoria aceasta noi ne putem așeza în rândurile d'întâi; fiindcă mai ales prin Puterea morală am eșit triumfători din grelele împrejurări ale războiului cel mare.

Războiul nostru a avut caracterul modern al războiului croit, început și dezvoltat în cadrul națiunii armate.

Înțelegând adevăratul senz al războiului modern, conducătorii noștri n'au socotit numai armata ca instrument fundamental al politice, ci România întreagă. Deci întreaga nație, din România mică de eri, au pregătit-o, ca s-o svârle la hotare, cu geniul și virtuțile ei.

Și-au mai înțeles un lucru de seamă și anume: Neavând posibilități bănești și

tehnice, care să egaleze pe acele ale dușmanilor noștri, au multiplicat Puterea morală, care atingând culmile cele mai înalte, ne-a dat posibilitatea să împlinim celelalte lacune și să triumfăm.

Aceasta este o afirmațiune, care are nevoie de demonstrație, spre a scoate din circulație ereziile intenționat răspândite, cu privire la pregătirea și triumful nostru.

Tigrii din Carpați, n'au fost frânți de norocul nostru și nu cutare adunare populară a peccetluit destinele noastre, ci sufletul României întregi și al neamului Românesc.

Așa dar în preocuparea noastră intră evidențierea acestui suflet.

Doamnelor și domnilor, Pentruca să ne dăm socoteala de puterea morală, emanată de acest suflet vom cerceta:

1. Factorii cari au influențat sufletul românesc și l-au pregătit pentru războiul cel mare.
  2. Războiul cel mare a dat această pregătire.
  3. Și apoi vom trage concluziuni.
1. Factorii sunt:
    - Instituțiile de stat.
    - Scriitorii și cântăreții din popor.
    - Înjghebările culturale.

care în foată clipa a predicat dragostea de neam și țară.

Sub atătea sutane de călugări sau antere preoțești s'a afirmat mucenicia ideii de neam.

Ea a slujit să țină legate strâns sufletele românilor de pretutindeni, în ciuda granițelor de piatră, ridicate ca hotare false, între frații de un sânge.

Ideia de conservare a neamului, biserica a reprezentat-o în principial.

Armata. Prin muncă din greu, cu speranțe și cu sânge, astfel a contribuit armata română, să pregătească generații după generații, neamul nostru, pentru desfășurarea epopei grandioase, care a dat ca rezultat România întregită.

„Pe tăcute, cu încredere și perseverență, continuitate, 30 ani în șir, sufletul școlii, bisericii și patriotismului celui mai cald, au constituit atmosfera sănătoasă și înălțătoare a regimentelor, pregătind acea țără morala exemplară a soldaților noștri, în epoca 1916—1918; atmosferă care constituie cel mai stant patrimoniu sufletec,“ zice dl. General Economu într'un articol dintr'un număr jubilar al Rev. Inf. Recluzările fiecărei an ne-au a-

Reforma agrară și slujitorii ei din Bihor

O DOVADĂ DE FELUL NECINSTIT CUM LUCREAZĂ BUZAGIU — RĂSPUTIN AL II-LEA.

Am promis în numărul trecut al „Ecolui”, că, vom reveni cu acte, pentru a arăta opiniei publice și autorităților responsabile, cine este Buzagiul, care deține un post superior de răspundere în jud. Bihor, care nu se știe să facă din marea reformă agrară a Țării noastre, oicină de speculă și profit nerușinat.

În ultimele zile, au sosit doi noi inspectori din Casa Centrală, care vor fi anchetând... poate urnele lui Buzagiul.

Nu știm pe ce drum vor fi apucat acești inspectori, socotim însă, că este momentul să facă cercetări serioase, ca să se pună capăt stării din județul Bihor, unde, reforma agrară a rămas într-un hal scandalos, nepermis, și care a provocat și produce mari nemulțumiri în masa populației rurale. Este timpul, ca incapacitatea, unită cu lipsa de rușine și de orice simț moral, să înceteze, spre liniștirea opiniei publice, adânc revoltată și sătulă de asemenea indivizi, maniaci, buni pentru orice altceva, dar nu pentru posturi de mare răspundere morală și națională.

Vom servi pentru astfel de autorități o singură probă din dosarul nostru, care ar trebui să fie suficientă pentruca Buzagiul să-și capete sancțiunea legală. Este mârtașia crudă, — care dovedește lipsa de caracter și rușine, a celui care a provocat-o. Am dori să știm, dacă superiorii din Casa Centrală și minister, ai lui Rasputin al II-lea, mai poate tolera o zi măcar prezența lui Buzagiul în fruntea Consilieratului de Bihor. În deosebi artagum cu toate seriozitatea atenției d. Insp. g-l Manolescu asupra dovezilor ce producem, care este acuzat de unii, că a tolerat pe Buzagiul.

Iată documentul:

DECLARAȚIE

Subsemnatul Bociu Dumitru, de profesie grădinar, domiciliat în com. Sântandrei, declar că am plătit d-lui Consilier agricol I. A. Buzagiul, al jud. Bihor, suma de lei 15.000 (cinci sprezece mii), ca arendă pentru 5 jugăre teren de cultură din moșia Iclod.

Declar că i-am dat bonii după cererea insistență la sfârșitul lunii Noiembrie 1927, pentrucare d. consilier nu mi-a liberat nici o chitanță, declarându-mi, că nu trebuie să-mi dea vre-o chitanță.

Am declarat aceasta în fața d. Președinte, Director, Contabil și Casier ai Camerii Agricole a jud. Bihor, precum și față de Iordan Todoroș grădinar.

Am declarat de bunăvoie și am semnat propriu.

Oradea la 13. III. 1928.

Bociu Dumitrie,

Gădinar din com. Sântandrei

Iată deci pentru cine a expropriat statul pământul de cultură Buzagiul ia din sporneara muncitorilor câte 3000 lei de jugăr pentru stomahul său nesătul. Dar vina maniacului Buzagiul este și mai mare

și complet înconștientă. El știa la data încasării banilor, la cari în nici un caz nu are dreptul, că, terenul pentru care a luat banii, aparține Camerii de agricultură.

Vom continua să arătăm de ce este capabil protejatul anumitor persoane din județ, pe care le vom demasca la rândul lor.

C. BIHOREANU

Cum ne tăiem craca...

Mai zilele trecute, era mare consternare în rândurile românilor din localitate, pe chestiunea „Tipografiile Românești”. Pe fețele tuturor românilor acționari și neacționari la unicul institut mare românesc de arte grafice din Nord-Vestul Ardealului, citeai îngrijorarea — firească de altfel — dacă, se va reuși a se salva acea instituție de saliment, prin aranjarea unui nou termen de plată cu creditorii. Și în sfârșit, tot ce este român cunoscător, s'a bucurat, aflând că s'a aranjat. Cum și în ce fel... nu interesează. Bine că, nu și-a închinat porțile și sperând într-un viitor mai fericit, „Tipografia Românească” își va consolida mai curând, sau mai târziu, situația, ca să poată dăinui solid.

Aducându-mi-se însă, la cunoștință că, la acel unic institut mare românesc de arte grafice, este conducător factotum, un oarecare Heller Samu, zis: Ciucaș, comunist încarnat, care are trecutului său plin de fapte ce, numai de dragoste de românii nu vorbesc, ne pare foarte nelămurit deci prezența unui asemenea om la conducerea acelei tipografii.

Se poate, oare, ca acționarii să nu cunoască fișa conducătorului lor dela tipografie?... Nu creдем.

Și atunci, când îl știu pe Heller Samu că, a fost și este dușman al „cădărilor imperialistei române” — cum a scris acest adept al lui Bela Kuhn în revista „Vörös könyv” apărută la 31 Martie 1919, — cum au încredere într'insul a i da să conducă averea lor... Nu se găesc conducători români de tipografie, care să l în locuiscă pe acest Ciucaș-Heller și Samu dija?...
Fiți serioși domnilor. Nu vă săpați singuri groapa... Nu de altceva, dar, la prima ocazie, când veți mai cere concursul și încrederea românilor, să vă salvați instituțiile, să nu vi se întoarcă spatele...
Fiți români și'n fapte, nu numai cu numele...

Sudent

Prezau în condițiuni convenabile meditații de limba română și matematici.
A se adresa în str. Nicolae Jiga Nr. 25, studentul Eugen Sircu.

Noul prefect de Satu-Mare

Satu-Mare, 13 Martie. Sâmbătă 10 Martie, sosind în localitate noul prefect al județului nostru, dl Ștefan Bellu, dsa a fost primit la gară de reprezentanții autorităților și de către un suare grup de cetățeni, majoritatea fiind membrii organizației liberale locale.

După ce i s'a urât bun sosit, D. Bellu, a fost condus la prefectură, unde, funcționarii i-au făcut declarații, asigurându-l de concursul lor.

În sfârșit, s'a terminat și cu povestea prefecturii acestui județ, ce dăduse loc la atâtea combinații și zvonuri, cari zilnic se schimbau de seapte ori și croiseră o situațiune din cele mai dificile bunului mers al administrației, sub stare de provizorat și nesigurantă.

Asfel, subprefectul județului, d. Vasile Gheție, girantul prefecturii, dela venirea actualului guvern la cârma țării și până la numirea dlui Bellu, orcătă bunăvoință a avut de a lucra și mai mult în interesele județului ce conducea, de multe ori, a avut obstacole puse chiar pe către unii liberali, în plus de piedicile ce-i punea opoziția.

Așa că, nici d. Ștefan Bellu — până nu va reuși mai întâi, să-i impace pe unii membri ai organizației locale liberale cu restul organizațiilor, ca sub acest raport, să aibă liniște, să poată lucra, nici dsa nu va putea acționa ușor cu efect și în voie.

Totuși cunoscut fiind și experiența și tactul dlui Ștefan Bellu, un om cu distinse călătăi, e de prevăzut că, dsa va reuși în scurtă vreme, să îndrepte multe din nevoiile speciale ale județului de graniță Satu-Mare.

În deosebi, e de sperat: că, d. prefect Bellu se va interesa în primul rând, de necazurile bieților nevoiași din Țara Oașului, acei țărani români, atât de mistuiți de neagră mizerie, la fel ca și naramureșenii și, ca român cu suflet făr, de prihană, — cum îl cunoaștem noi pe d. prefect Ștefan Bellu — va da un alt puls vieții noastre de stat la acest colț de frontieră, care, pe vremea celui mai încarnat filomagihiar dintre prefectii, pe cari, i-a avut Ardealul: Karol I. Barbu, numai viață românească, nu se poate spune, că, am avut la Satu-Mare.

Județul Satu-Mare are o situațiune dintre cele mai excepționale datorită și situațiunii geografice și relei administrații profesată de fostul prefect averescan: Karol I. Barbu, care, în timpul prefectoră-

BIBLIOGRFII

A apărut în editura „CULTURA ROMÂNEASCĂ” ediția II-a din „POEMELE ÎN PROZĂ ALE LUI O WILDE” traducerii, de distinsul poet și scriitor Al. T. Stamatiad, premiat al Academiei Române în 1924 cu „Pe drumul Damascului” și în 1926 pentru volumul de poezii scos în editura Casei Școalelor. Elegantul volum „POEMELE ÎN PROZĂ ALE LUI O WILDE”, tipărit în 1928 la imprimăria „Corvin” — Arad — se găsește de vânzare la toate librăriile, costând 25 lei.

Speciator

tului său de tristă memorie, numai de interesele sale și ale partizanilor s'a indeletnicit și nicidecum de nevoile bieților țărani, cari se sting de boli și foame.

Urăm și noi bun sosit dlui Ștefan Bellu și mult spor la muncă, mai ales, că, suntem informați: că, dsa a venit cu un program vast de lucru și numai după ce i s'au dat asigurări formale ca va avea un sprijin larg dela centru, ca să facă operă pozitivă la Satu-Mare, a acceptat demnitatea ce i s'a încredințat.

C. Sătmăreanu

CRONICA TEATRALĂ

„Prometeu” de Eftimiu, cu Dna Macri, și dni: Vracca și Sărbu. Sâmbătă, 10 Martie, echipa d-nei Eftimiu, ne-a dat o scără frumoasă jucând „Prometeu”, secondată în rolurile principale de doi dintre cei mai buni actori ai Teatrului Național din Capitală. Cu toate că, sărăcia scenică din Oradea, nu permitea trupei să se joace într'un cadru mai bun, totuși, talentul artiștilor a reușit să ne prezinte nu spectacol plăcut.

„Prometeu” este una din piesele de teatru ale d-lui Eftimiu, mai puțin bine încheiate și nu tocmai inspirate. Idealismul mitologic, apare într'o formă puțin reală. Singurul personaj superior, mai bine realizat este Prometeu, pe care negreșit talentul dlui Vracca, ni l-a prezentat mișcător, înălțător, atât prin eroismul de care dă dovadă cât și prin idealismul său profund uman, care este de altfel leitmotivul, pe care, se țese toată acțiunea piesei. Dl. Sărbu, vibrant și natural ca totdeauna, a fost răsplătit, împreună cu d-na Macri și ceilalți artiști de public cu sincere aplauze. Ca acest prilej, atragem atențiunea administrației teatrului asupra următoarelor două fapte, ce au revoltat pe bună dreptate publicul, cari nu se mai văd în alte teatre și constituie pur și simplu o rușine, ce trebuie neapărat spălată pe viitor.

Este vorba, mai întâi, de faptul că, reprezentația a început la orele 9 1/2. Or acest fapt este inadmisibil. La teatru nu vin numai pierde-vară, ci vin și oameni cu ocupații zilnice, cari nu pot să se culce la ora 2 1/2 noaptea, căci a doua zi la 7—8 au de lucru. Teatrul ar trebui să ți ridice cortina cel mai târziu la orele 8—8 1/2 seara ca la 11 1/2—12 să se termine.

În al doilea rând, fimem să protestăm în numele publicului, care săsăia ca găștele, după începerea spectacolului, ca să se facă liniște în culouare și spațele lojilor. Aceasta denotă că, nu există administrație și deci ordine. Dl primar Egri era în loja sa specială, credem că, a auzit cele ce relatăm. Am dori, însă, să ia și măsură, ca să nu zică lumea, că nu știe să facă și... administrație.

Speciator

Cețiți „Ecol”

Știri și fapte

SANITARE

Ca măsură preventivă și de profilaxia epidemiilor, medicul primar al orașului, d. dr. Vasile Maior, în unire cu autoritatea comunala, aduce la cunoștința publicului din localitate, că până la noi dispozițiuni, copitul până la etate de 12 ani, le este interzisă frecventura cinematografeilor, teatrelor și a altor localuri publice.

Cei cari vor contraveni, acestei dispozițiuni, vor suferi severe consecințe l'egale.

PLATA DESPĂGUBIRILOR

Marți după amiază, a continuat la prefectura județului achitarea despăgubirilor acordate de guvern comercianților orădeni. Plățile au fost făcute de dnii: subprefect Templean și Dinu Stoescu, administratorul financiar. Intre firmele cari au încasat sume mai mari în acea zi de plată, sunt: Simeon Klein, fabricant de pălării lei 32.000 și „Socec et comp.” lei 12.000.

ECOURI COMERCIALE

Restaurantul Cercului Militar-Civil din localitate trecând sub ad-fia dui Ath. Lăzărescu, specialist în arta culinară, începând de Joi 15 Martie, va servi tuturor românilor și dlor ofițeri din garnizoană sau în trecere, cele mai delicioase și mai bine preparate mâncări românești-ardelene, orientale și franceze; pescării de tot felul; fripturi la grătar. Catafuri baclavale și plăcintă, aperitive, vinuri și băuturi din Vechiul Regat, cu prețuri extrem de avantajoase, Abonamente lunare a 60 Lei pe zi.

Se primesc comenzi și se servește ireproșabil, banchete, nunți, recepțiuni, lunchuri și serbări familiare.

Soloanele cercului sunt deschise în permanență.

Orchestra națională. Prin noua amenajare, Cercul Militar-Civil va fi singurul local de întâlnire al elitei române. Distracții de tot felul, — Fotografi. — Coafor.

CONFERINȚI

În sala de festivități a primăriei, Duminică 11 Martie a c iminosul român și distins ofițer: Colonel Benghiu, comandantul Școlii Militare de Subofițeri din localitate, în cadrul conferințelor Ateneului Român din Oradea, a vorbit despre PŪTEREA MORALĂ A ROMÂNIEI ÎN 1916—1918, în fața unui public distins și numeros, care l-a răsplătit pe simpaticul conferențiar cu meritate aplauze pentru extrem de interesanta conferința ținută.

Pentru trunștea ei deosebită, reproducem în întregime conferința dlui Colonel Benghiu în foiașul ziarului nostru.

ULTIMA ORĂ

Prin telegram dela corespondentul nostru din Capitală Prelungirea contractelor pentru chiriași

Declarațiunile dlui primministru

București, 14. Liga chiriașilor a ținut ieri o întrunire, la care au luat parte un număr însemnat de chiriași.

Președintele ligii, avocatul Magder, în cuvântarea sa de deschidere a spus că, mai sunt câteva zile până la expirarea legii chiriilor și este necesar deci ca chiriiașii să lupte și până atunci cât mai dărz.

Mai mulți oratoroi, în cuvântările lor au cerut prelungirea contractelor de închiriere cu încă un an, fără majorarea chiriei.

În vorbirea sa, inginerul Secară amintește, că, în București sunt nu mai puțin de cât 52.000 chiriiași, cari în baza legii trebuiesc să evacueze locuințele la 23 Aprilie (Sf. Gheorghe).

Delegatul chiriiașilor din Dobrogea, d. Cutava arată că, reușind să poată vorbi cu d. primministru Vintilă Brătianu despre doleanțele chiriiașilor, d. primministru, a declarat „că, chiriiași au și primit prelungirea în principiu. Iar, prin proiectul de lege privitor la chiriiași, depus pe biroul Camerii”, se prevede prelungirea contractelor până la 23 Aprilie 1929.

Intrunirea chiriiașilor s'a încheiat cu o moțiune adresată Inaltei Regențe, cu rugămintea, ca a interveni pe lângă guvern ca să se grăbească, a veni în ajutorul chiriiașilor. oameni nevoiași. Coresp.

RESTAURANTUL GĂRII ORADEA

Renovat după ultimele cerinți sub conducerea dlui NEAGU TRIAN Mâncări calde și reci la orice oră din zi și din noapte. — Bucătărie ardeală, orientală, germană și franceză. — Zilnic ciorbă de burtă și grătar special cu: fleici, antricoate, rinichi, mititei, momițe, etc.

Vinuri delicioase de

Drăgășani, Târnave și Podgoriile Ghioroc (Arad) BERE TIMIȘOREANĂ

dus 50%o analabeși și prin muncă fără preget și avânt, am reușit să realizăm răspândirea științei de carte și implicit ameliorarea alfabetismului, încrustarea spiritului de ordine și igienă, cultivarea temeinică a simțului național, cunoașterea istoriei țării și întărirea credinței.

Dar mai pedesupra tuturor realizărilor stă minunata Putere morală, pe care cadrele armatei de erji au încalcat-o în suflutele sutolelor de mii de ostași.

În cazarmă li s'a propovăduit și li s'a dat prilejul să practice virtuțile ostășești.

Acolo, li s'au scos în evidență pildele minunate de vitejie, devotament, sânge rece, inițiativă, etc.

Tot acolo, au făcut școala discipliniei. A disciplinei, care este cheagul unei colectivități și mai ales al unei colectivități organizate.

Acolo au învățat ei, ostașii țării — și în deosebi masa mare a analabeșilor — să capete bune deprinderi și sănătoase idei și sentimente. Au făcut cunoștință cu ideea de patrie; s'au convins de necesitatea erarhiei și a supunerii, pentru a creia unisonul sfoțarilor; Igienea și ordinea, afectiunea mu-

tuală, școala punctualității, cumpătarea.

Tot atâtea criterii morale, pe cari nu le-au cunoscut în bună parte mai înainte.

— Scriitorii și trubadurii populari, au cântat faptele de vitejie ale neamului și au popularizat aceste fapte. Acțiunea lor a fost un admirabil stimulent al virtuților înăscute și pregătite.

Alexandri în „Peneș Curcanul” și „Sergentul” cântă isprăville luptătorilor diu Războiul Independenței.

Fost-a serba e școlară, la care una sau alta din aceste 2 poezii să nu-și sune versurile de aramă în urechile însetate de ascultare?

Cui nu i-a vibrat sufletul ascultând minunata simțire bărbătească a lui Peneș Curcanul; cum străbate ca un sunet de corn ce înfloară?

Eminescu, marele Eminescu cu sufletul lui românesc și cu fobia lui pentru streini a contribuit, de asemenea în mare măsură, să țină caldă simțirea românească și să ne înalțe pe culmi de mândrie națională, prin versurile de ojei din satira III.

Coșbuc, prin „Coroana de ojei”; Goga prin versurile lui de un pu-

ternic naționalism; D. D. Iosif, autorul „Patriarhalilor”, care găsește sublimе accente de bărbăție prin marșul „La Arme”.

Olanescu-Ascanio cu a lui „Dela Grivița”, Nenițescu, Alexandrescu Grigore și Bălcescu cari evocă umbrele trecutului nostru glorios, și atâția alții, care-și instrunesc lyra, ca să cânte iubirea de țară și neam și să încalzească sufletele noastre pentru ideea cea mare a desrobirei și unirii.

Dar literatura teatrală?

„Peneș Curcanul” a lui Dușescu Duțiu și Leonescu, „Curcanii” lui Ventura, „Jertfa” lui Miculescu, „Cetatea Neamțului”, Ioan Vodă cel Cumpilii, „Domnul Tudor”, „Vlaicu Vodă”, „Domnul Notar”, etc. sunt tot atâtea reeditări a vremurilor de mare Putere Morală, pe cari înaintașii noștri le-au trăit.

Prin teatrul aceasta entuziasmul nostru a fost mereu reînviat.

Ca dintro' fântână cu apă vie ne-am adăpat, de câte ori sufletul nostru a fost însetat. Dar trubadurii satelor, cari în minunate versuri populare, cântă vitejiile eroilor noștri mari și mărunți, emulând copii satelor ca să niuziască și ei a junegeroi de baladă sau legendari.

Asociațiile de cultură, — Liga Culturală”, „Astra” dincoace de Carpați, — prin glasul sau scrisul animatorilor, în fruntea cărora stă marele învățat și strălucitul român Nicolae Iorga, au cultivat masele, au ținut vecnic trează conștiința românească, au sprijinit iridenta în provinciile subjugate, a ținut făclia grijei de a fi treaz sentimentul de frație, pedesupra combinațiilor politice de moment.

A înfierat, când nevoia a cerut, actele de servilism ale guvernatorilor, când aceștia au fost obligați de protocolul diplomatic să se plece.

Se poate uita oare acțiunea „Ligii Culturale”, în clipele delicate? Pe vremea memorandumului, cu ocazia decorării lui Jezenski, pe timpul neutralității noastre.

Sunt tot atâtea acte de propagandă înflăcărată, care animau masele și întrețineau în ele focul sacru.

Psychologia poporului român. Când am enunțat și acest factor aici, nu m'am gândit deloc să trec în revistă tot ceiace se poate spune relativ la acest capitol, ci am vroit să desprind doar 2 fenomene de ordin psy-

chologic și anume: instinctul de conservare al nației și misticismul idealului național.

Analizând istoria vom vedea cum la toate răspântiile destinelor sale, neamul acesta a știut să uite frământările sale lăuntrice și s'au făcut toți o apă și un pământ.

El a știut din instinct că „Unde's doi puterea crește, unde-i unul nu sporește”.

Iar atunci când, conducătorii au pierdut simțul realităților, disprețuind unirea dintre frați, poporul, poporul umil și incult, cu bunul său simț, pe care l' genera instinctul de conservare, le deschidea ochii.

Cine nu cunoaște povestea lui Moș Ioan Roată, cu lespedea de piatră, pe care boerul singur n'a putut-o ridica și când el a pus mâna lespedea s'a urnit?

Dar tot poporul, și tot grație instinctului lui de conservare, a avut bunul simț al supunerii; fiindcă el învășe din filosofia năcazurilor lui că „unde nu-i cap, vai de picioare”.

El a știut în totdeauna să se supună și jertfească stăpânilor, cari l-au îndreptat pe calea destinelor neamului.

O recapitulare istorică ne arată clar că, atunci când buciumul a sunat, ca să-și apere credința și glia, n'a stat o clipă în cumpănă și a înscris pagini de istorie neperitoare și de necomparat.

Este de ajuns să amintesc numai isprăville Atletului. Creștinătați, Ștefan Cel Mare, sau ale lui Mihai Viteazul, ca să invedeze cum a știut poporul să-și prețuiască stăpâni.

Dar hotărârea noastră de a merge, după 30 ani de politică alături de puterile centrale, totuși contra lor? nu este aceasta iarăș un semn de încredere în conducători?

Dacă nu în total, cel puțin în bună parte și de data aceasta, tot instinctul de conservare a contribuit să se deștepe bunul simț al împrejurărilor prielnice și pentru adevăratul senz al intervențiunii noastre.

Misticismul idealului național? S'ar parea că formula aceasta are ceva cutat, ceva aparent, o nuanță de bombasticism. Și totuși nu este așa.

(Continuarea în numărul viitor.)